

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 04.03.2015
Vår ref.: 2014/12434
Arkivnr.: 472

Stavanger Byggdrift KF
Postboks 8001
4068 STAVANGER

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Tillatelse etter forurensningsloven til sanering av kaianlegg/fylling i sjø på eiendommen 41/70, Hafrsfjord, Stavanger kommune

Fylkesmannen har ferdigbehandlet søknaden fra Stavanger Byggdrift KF av 14.01.2015, og har på visse vilkår besluttet å gi tillatelse etter forurensningsloven og forurensningsforskriften til sanering av kaianlegg/fylling på 41/70, Kvernevik i Hafrsfjord, Stavanger kommune.

Omsøkt tiltak omfatter fjerning av ca. 11 000 m³ masser.

Vi viser til søknad av 14.01.2015, der PeWe Entreprenør AS søker på vegne av Stavanger Byggdrift KF om tillatelse til sanering av kaianlegg og fylling på 41/70. Det vises for øvrig også til andre dokumenter fremkommet under behandling av søknaden.

Søknad

Søknaden gjelder sanering av kaianlegg/fylling på eiendommen 41/70 i Kvernevik, Hafrsfjord i Stavanger kommune. I følge brev fra Stavanger kommune av 09.01.2015 er eiendommen omfattet av reguleringsplan 1075 og er vist som friområde i plan. Det eksisterende kaianlegget er ikke innregulert og vil derfor i følge Stavanger kommune, ikke kreve dispensasjon fra plan- og bygningsloven § 1-8 *Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag*. Stavanger kommune ønsker nå å opparbeide området til det som det er regulert til.

PeWe Entreprenør AS har opplyst om at eiendommen tidligere har vært brukt til verkstedsdrift og består av et verksted og en betongkai. Betongkaien er bygd oppå en steinfylling med støpt betongplate. Kaien er senere blitt forlenget med ca. 20 meter og oppbygd med støpt betongplate på stålpeleer. I følge PeWe Entreprenør AS, samt Stavanger kommune, har det fremkommet opplysninger om at det kan ha blitt nedgravd miljøfarlig avfall (utrangert skrot, bilvrak etc.) i steinfyllingens indre del. Risikovurderingen til PeWe Entreprenør AS har avdekket at det kan være fare for at sjøen kan vaske ut steinfyllingen etter at fremre del av kai er fjernet.

Søker har derfor nå planlagt at kaikonstruksjoner og alle utfylte masser, inkludert eventuelt avfall i fyllmassene, fjernes inn til opprinnelig strandlinje og ned til naturlig sjøbunn. I følge Multiconsult

sin rapport av 19.02.2015 er forurensningen knyttet til finstoffet i massene, og fyllmassene skal sorteres og løsmasser med kornstørrelse mindre enn ca. 25 mm skal leveres til godkjent mottak. Det inngår i planen at alt avfall skal sorteres ut og leveres til godkjent mottak. Volumoverslag av fyllingen er antatt å være 11 000 m³, og det antas en finstoffandel på om lag 5 000 m³. Arbeidene er planlagt ferdigstilt i løpet av mai 2015.

Fylkesmannen mottok Multiconsult sin rapport «Kvernevika Ring 197, Hafrsfjord» av 19.02.2015, hvor det bl.a. fremgår at miljøtekniske undersøkelser ble foretatt av Multiconsult i 2012 (multiconsult-rapport 613921-1, datert 17.04.2012). Rapporten konkluderte med at området er forurenset. Feltarbeidet i 2012 omfattet graving av 14 prøvegroper, og det ble tatt prøver fra hver av prøvegroperne, avhengig av massenes lagdeling. Totalt ble det analysert 15 løsmasseprøver. Resultatene fra prøvene ble sammenstilt med forurensningsforskriftens normverdier og klassifisert etter Miljødirektoratets veileder TA-2553/2009. Prøvene i tiltaksområdet påviste konsentrasjoner av arsen, kobber og PAH over forurensningsforskriftens normverdier i 1 av 9 prøver, bly, krom, nikkel, sink og PCB i 2 av 9 prøver og olje i 4 av 9 prøver. Arsen, krom, kobber, PAH og PCB ble påvist i konsentrasjoner tilsvarende tilstandsklasse 2 (god), bly og sink i tilstandsklasse 3 (moderat), nikkel og olje i konsentrasjoner inntil tilstandsklasse 4 (dårlig).

I følge rapporten av 19.02.2015 er det under saneringsarbeidene både risiko for utvasking av forurenset finstoff, samt at det kan oppstå situasjoner med fri fase olje på sjøen dersom en treffer på oljeholdige konstruksjoner etc. Det skal derfor iverksettes tiltak som hindrer spredning av forurenset sediment, samt tiltak for å samle opp eventuell olje i vannmassene. Det skal også etableres et mellomlager på tomten, med tett dekke.

Fylkesmannen har i e-post av 27.02.2015 godkjent at fjerning av betongdekke og ytre deler av kaikonstruksjonen (som ikke grenser mot steinfyllingen), kunne starte uten at det ble gitt tillatelse etter forurensningsloven. Dette forutsatte at tiltaket ikke førte til oppvirvling av sedimenter og at det ikke ble utført noen form for gravearbeid i den delen av fyllingen som kan være forurenset. Multiconsult sin rapport av 19.02.2015 støtter dette; (sitat) *Fjerning av betongdekker og ytre deler av kaikonstruksjoner kan utføres uten at det iverksettes egne miljøtiltak mot forurensningsspredning.*

Fylkesmannens vurdering

Rettslig grunnlag

En sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17, naturmangfoldloven § 8 og forurensningsforskriften § 36-2.

Vurderingstemaet suppleres av kravene i vannforskriften §§ 4-6, og kravene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvelsen etter forurensningsloven.

Bruk av best tilgjengelige teknikker (BAT)

Våre vurderinger og krav er basert på prinsippet om bruk av beste tilgjengelige teknikker (BAT), jf. forurensningsloven § 2 nr. 3 og naturmangfoldloven § 12 om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Forurensning

Arbeidene i sjø omfatter fjerning av eksisterende kaianlegg/fylling. Uten særskilte tiltak vil arbeidene i sjø kunne føre til utlekking av forurenset grunn til sjø og oppvirvling av potensielt

forurensede sedimenter. Det er i vilkårene satt krav om bruk av oljelense og partikkelbarriere/siltgardin for å hindre eventuell utlekking av fri fase olje fra fyllingen, samt spredning av eventuelt forurenset sediment fra tiltaksområdet.

Naturmangfold

Vurdering av tiltaket etter rettsprinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12, jf. § 7 tilsier at naturen i området kan bli negativt påvirket av tiltaket. I følge Miljødirektoratets *naturbase* er det foretatt en registrering av en ålegrasforekomst, øst for kaianlegget. Ålegrasforekomsten består av vanlig ålegras og er en lokalt viktig forekomst som er klassifisert til verdi C. I følge Miljødirektoratets fakta ark er det en svært liten ålegraseng, med spredt til middels vegetasjon lokalisert på ca. 2,5 til 4 meters dyp. De største truslene for naturtypen er utfylling, mudring, drenering og eutrofiering. Spredning av partikler vil redusere lysforholdene, en viktig forutsetning for vekst av ålegras. I tillegg kan partiklene føre til nedslamming av ålegraset. Det er også i nærheten av tiltaksområdet foretatt registreringer av den kritisk truede sjøfuglen *lomvi*, den sterkt truede sjøfuglen *krykkje*, og de sårbare sjøfuglene *alke*, *makrellterne* samt *bergand*.

Varsomhetskravet må legges til grunn i denne saken fordi det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger tiltaket kan ha for det marine miljøet tilknyttet eiendom 41/70, og nærliggende områder (jf. naturmangfoldloven § 9).

Vannforskriften

Vannforskriftens § 4 om miljømål setter krav om at tilstanden i vannet skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomsten skal ha minst god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand jf. forskriftens klassifisering. I henhold til vannforskriftens inndeling ligger omsøkt tiltaksområde i vannforekomst *Vistebukta* som tilhører vanntypen *moderat eksponert kyst*. Vannforekomstens økologiske tilstand er foreløpig klassifisert til *god*, mens den kjemiske tilstanden er klassifisert til *oppnår ikke god*. Endring av tilstanden i en vannforekomst i negativ retning vil innebære forringelse av vannforekomsten. Forringelse av en vannforekomst kan ikke tillates med mindre det foreligger adgang til å gi unntak, jf. vannforskriften § 12.

Søknaden omfatter arbeider i sjø som ved utføring vil kunne føre til oppvirvling av forurenset sediment, samt eventuell utlekking av fri fase olje i vannmassene. Tiltaket er likevel tidsbegrenset, og vil således kun føre til en kortvarig forringelse av vannforekomsten. Tiltaket vil på sikt kunne føre til en bedring av miljøkvaliteten i området, med tanke på eventuell avrenning fra eksisterende fylling til sjø. Med hensyn til arbeidenes omfang i tid og rom, mener vi det omsøkte tiltaket utført i henhold til fastsatte vilkår, utgjør en liten risiko for forringelse av miljøtilstanden i vannforekomsten som helhet jf. miljømålet i vannforskriftens § 4.

Samlet belastning

Ut i fra kunnskapsgrunnlaget i saken er det en risiko for skade på naturmangfoldet ved utføring av arbeidene i sjø ved Kvernevik, jf. naturmangfoldloven § 10.

Uten særskilte tiltak vil spredning av partikler under arbeidene i sjø føre til oppvirvling av sedimenter, samt mulig spredning av fri fase olje i vannmassene, noe som vil kunne gi negative effekter på det marine miljø, blant annet ved nedslamming og reduksjon i lysforhold for ålegrasforekomsten, samt at eventuelt forurensede partikler blir gjort biotilgjengelige. Det vil derfor være viktig å hindre partikkelspredning, og forurensning generelt. Arbeidene i sjø skal foregå i et område allerede påvirket av menneskelig aktivitet, samt utenom vekstsesong for ålegras. Det er derfor ikke sannsynlig at tiltaket, utført i henhold til fastsatte vilkår, vil gjøre ytterligere skade på naturmangfoldet.

Det vil være positivt for området at eiendommen opparbeides i henhold til plan.

Som det fremgår av vilkårene i tillatelsen krever Fylkesmannen at det blir gjennomført tiltak for å hindre spredning av sedimenter under arbeidene, samt eventuell forurensning i fyllingen.

Metode

Tiltakshaver må dekke kostnadene ved å begrense eventuell skade på naturmiljø som følge av tiltaket, jf. naturmangfoldloven § 11. Søker har vurdert det slik at avbøtende tiltak i form av bruk av oljelense og siltgardin, for å hindre partikkelspredning og eventuell utlekking av fri fase-olje under arbeidene, er hensiktsmessig. Det skal også etableres et mellomlager på tomten. Mellomlageret skal ha tett dekke slik at eventuelt forurenset vann fra massene ikke får avrenning til grunnen. Eventuelt sigevann fra mellomlager skal ledes slik at det renner tilbake til sjø innenfor området som er avgrenset av siltgardin og oljelense, jf. Multiconsults rapport av 19.02.2015. Fylkesmannen vil også bl.a. stille krav til at arbeidene blir utført utenom vekstsesong for ålegras, samt at siltgardin og oljelense blir montert nærmest mulig østlig del av kaianlegget/fyllingen, for minst mulig påvirkning av ålegrasforekomsten.

Fylkesmannen vil også stille krav til at støy fra arbeidene ikke skal overstige grenseverdiene i Miljøverndepartementets *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging* (T-1442/2012)

Risikoklasse

Fylkesmannen skal som en del av behandlingen av omsøkt tiltak ved Kvernevik plassere anleggsarbeidene i risikoklasse. Risikoklassifiseringen er et uttrykk for forurensningspotensialet som foreligger, og er gradert fra 1 til 4, der 1 er høyeste risiko. På bakgrunn av arbeidenes omfang, vanntype, resipientforholdene ved Kvernevik, samt de opplysningene som er gitt i søknaden, vil anlegget bli plassert i **risikoklasse 3**. Plassering i risikoklasse gir føringer for rutinemessig, formell kontakt mellom Stavanger Byggdrift KF og Fylkesmannen.

Konklusjon og begrunnelse

Vurdering av tiltaket etter forurensningsloven, naturmangfoldloven og vannforskriften tilsier at naturen i området kan bli påvirket av tiltaket. Tiltaket er likevel relativt lite og tidsbegrenset, samt i et område som er tidligere påvirket av menneskelig aktivitet og inngrep. Fylkesmannen finner derfor på visse vilkår å kunne gi tillatelse til sanering av kaianlegg/fylling på eiendommen 41/70 i Kvernevik, Hafrsfjord, Stavanger kommune. Tillatelsen er begrunnet i at tiltaket ikke vil føre til uakseptable miljøvirkninger, samt at det er liten risiko for forringelse av miljøtilstanden i vannforekomsten, forutsatt at tiltaket utføres i henhold til fastsatte vilkår.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknaden av 14.01.2015, og opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden.

Vedtak

Med hjemmel i lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 11, jf. § 16, og i henhold til forskrift om begrensnings av forurensning (forurensningsforskriften) § 22-6, gir Fylkesmannen i Rogaland på visse vilkår Stavanger Byggdrift KF, tillatelse til sanering av kaianlegg/fylling på eiendommen 41/70 ved Kvernevik, Hafrsfjord i Stavanger kommune. Tiltaket omfatter fjerning av en fylling med et volum på ca. 11 000 m³.

Ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkår, er det lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket, sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Prinsippene i naturmangfoldlovens § 8-12 er lagt til grunn som retningslinjer for beslutningen. Søknaden er også vurdert etter bestemmelsene i vannforskriften. Det stilles

nedenfor vilkår om tiltak for å begrense eventuell forurensning, og for å motvirke skader på det marine miljø.

Vilkår

Med hjemmel i forurensningsloven § 16 blir det stilt følgende vilkår for tillatelsen. Vilkårene er nummerert for å lette den planlagte rapporteringen, særlig med tanke på avvik.

1. Stavanger Byggdrift KF er ansvarlig for at tillatelsen blir overholdt og plikter å orientere dem som skal gjennomføre arbeidene i sjø om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidene. Det er videre Stavanger Byggdrift KF sitt ansvar å sørge for å fremskaffe alle nødvendige opplysninger slik at arbeidet kan gjennomføres tilfredsstillende og i henhold til tillatelse. Stavanger Byggdrift KF er også ansvarlig for å gi tilbakemelding til Fylkesmannen når arbeidene i sjø starter.
2. I henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, plikter Stavanger Byggdrift KF å påse at det etableres internkontroll som sikrer at kravene i denne tillatelsen overholdes slik at arbeidet kan revideres. Fylkesmannen skal ha uhindret adgang til anleggsarbeidene, dokumenter m.m., for å kunne føre tilsyn med aktivitetene.
3. I forbindelse med arbeidene i sjø skal det iverksettes tiltak som hindrer spredning av partikler/sediment og fri fase olje ut av tiltaksområdet:
  - 3.1. Sanering av kaianlegg/fylling skal utføres på en så skånsom måte som mulig, slik at minst mulig finpartikulært materiale virvles opp og spres i vannmassene, og at det ikke oppstår fare for utlekking av fri fase olje til sjø.
  - 3.2. Før arbeidene i sjø starter skal det monteres en partikkelbarriere/siltgardin og en oljelense rundt hele tiltaksområdet. Partikkelbarriere/siltgardin skal være montert slik at partikkelspredning ut av tiltaksområdet ikke forekommer. Oljelensen skal være montert slik at spredning av olje i fri fase ikke forekommer. Det skal utføres daglig visuell inspeksjon av begge barrierene for å sikre at de fungerer etter hensikten. Barrierene skal ikke demonteres før 8 dager etter at arbeidene er avsluttet.
  - 3.3. På østlig del av kaianlegg/fylling, hvor det er registrert en ålegrasforekomst, skal partikkelbarriere/siltgardin og oljelense monteres så nær kaianlegget/fylling som mulig.
  - 3.4. Før arbeidene i sjø starter, skal det etableres et mellomlager på tomten. Mellomlageret skal ha tett dekke slik at tiltaket ikke fører til forurensning av grunnen.
  - 3.5. Før arbeidene starter, skal det tas sedimentprøver utenfor siltgarden, og når arbeidene er ferdige skal det tas tilsvarende sedimentprøver innenfor siltgarden. For å dokumentere at arbeidene ikke har ført til spredning av forurensning, skal det etter avsluttet arbeid, tas tilsvarende kontrollprøver utenfor siltgarden.
4. Fjerning av kaianlegg/fylling skal foregå i rekkefølgen som vist i Multiconsults rapport av 19.02.2015.
5. Avfall i fyllmassene, samt masser med kornstørrelse under ca. 25 mm, skal sorteres ut og leveres til godkjent mottak på land.

6. Arbeidene i sjø skal foregå utenom vekstsesong for ålegras, og være ferdigstilt i løpet av mai 2015.
7. Dersom det påvises områder med fri fase olje i grunnen skal oljen fjernes med sugebil.
8. Arbeidene i sjø må avsluttes på en måte som hindrer eventuell utlekking av forurenset vann fra grunnen til sjø.
9. Støy fra arbeidene skal ikke overstige grenseverdiene i Miljøverndepartementets *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging* (T-1442/2012).
10. Dersom det påtreffes kulturhistorisk materiale (glass, keramikk, vrakdeler, bearbeidet flint, etc.) må arbeidene stanses og Museum Stavanger AS og Rogaland fylkeskommune varsles (jf. lov om kulturminner §§ 8 og 14 tredje ledd).
11. Før arbeidene i sjø starter, må Stavanger Byggdrift KF ha etablert en beredskapsplan som skal gjennomføres straks det viser seg at arbeidet bidrar til forurensning.
12. Ved avvik fra vilkår i denne tillatelsen eller andre uventede hendelser som berører ytre miljø er Stavanger Byggdrift KF ansvarlig for at Fylkesmannen varsles umiddelbart.
13. Når arbeidet er ferdig skal Stavanger Byggdrift KF utarbeide en kort rapport der samtlige resultater fra arbeidene presenteres, og hvor en dokumenterer at vilkårene i denne tillatelsen er oppfylt. Rapporten skal angi mengde levert avfall/masser. Eventuelle avvik skal begrunnes og dokumenteres. Rapporten sendes Fylkesmannen innen 8 uker etter avsluttet arbeid.

Vi vil understreke at all forurensning fra arbeidene ved kaianlegget/fyllingen i Kvernevik isolert sett er uønsket.

Brudd på vilkår i en tillatelse medfører straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen ikke fritar for erstatningskrav for eventuelle skader eller ulemper som følger av virksomheten, jf. § 53. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt, kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

Vi gjør oppmerksom på at tillatelsen ikke fritar fra plikter i henhold til annen lovgivning.

Etterhåndskunngjøring

Tillatelsen blir kunngjort i Stavanger Aftenblad for søkers regning. Tillatelsen og søknadsdokumentene vil bli lagt ut til offentlig ettersyn på nettsiden til Fylkesmannen i Rogaland www.fylkesmannen.no/rogaland under emnet «Miljø og klima».

Varsel om gebyr

Fylkesmannens behandling av søknader om tillatelser etter forurensningsloven er omfattet av en gebyrordning, jf. kapittel 39 i forurensningsforskriften. Fylkesmannens behandling av denne saken har medført en ressursbruk tilsvarende gebyrsats 4 jf. forurensningsforskriften § 39-4. Stavanger Byggdrift KF skal derfor betale et gebyr på **kr 21 000,-** for Fylkesmannens behandling av søknaden. Eventuelle merknader til varselet sendes Fylkesmannen innen 3 uker fra mottak av dette brevet.

Klageadgang

Tillatelsen kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker fra melding om vedtaket er mottatt. En eventuell, begrunnet klage stilles til Miljødirektoratet, og sendes Fylkesmannen i Rogaland.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvernssjef

Marte Kjelby
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

Saksbehandler: Marte Kjelby
Saksbehandler telefon: 51 56 87 48
E-post: fmromkj@fylkesmannen.no

Kopi til:
PeWe Entreprenør AS Strandgaten 221 5004 BERGEN